

Добрий день! Звертаюся до Вас, бо більше не знаю, в кого спитати. Ми з чоловіком прожили разом більше 20 років, виростили 2 дітей. Однак вже давно зрозуміли, що краще нам жити окремо, чекали лише, доки діти виростуть, стануть на ноги і почнуть самостійне життя. Зараз збираємо розлучатися. Тож прошу роз'яснити, яке майно ми маємо розділити, а яке ні?

Тамара Твердохліб

Яке майно є спільною сумісною власністю подружжя?

Майно, яке набуто за час шлюбу, незалежно від того, що один з них не мав з поважної причини самостійного заробітку. Такими поважними причинами можуть бути, наприклад, навчання, ведення домашнього господарства, догляд за дітьми, хвороба тощо.

Дружина та чоловік мають рівні права на володіння, користування і розпоряджання цим майном, якщо інше не встановлено домовленістю між ними.

До майна, що належить подружжю на праві спільної сумісної власності відноситься:

- майно, набуто за час шлюбу (за винятком речей індивідуального користування);
- доходи, отримані кожним із подружжя (заробітна плата, пенсія, стипендія та інші);
- речі придбані для одного із подружжя для професійних занять (музичні інструменти, лікарське устаткування, оргтехніка тощо).

Якщо майно дружини/чоловіка за час шлюбу істотно збільшилося у своїй вартості внаслідок спільних трудових чи грошових затрат або затрат другого з подружжя, або якщо один із подружжя своєю працею чи коштами брав участь в утриманні майна, управлінні цим майном чи догляді за ним, то таке майно або дохід, одержаний від цього майна, у разі спору можуть бути визнані за рішенням суду об'єктом права спільної сумісної власності.

Увага! Якщо жінка та чоловік проживають однією сім'єю, але не перебувають у шлюбі, майно, набуто ними за час спільного проживання, належить їм на праві спільної сумісної власності, якщо інше не встановлено письмовим договором між ними.

Яке майно є особистою приватною власністю дружини, чоловіка?

Особистою приватною власністю дружини, чоловіка є:

- майно, набуто до шлюбу;
- майно, набуто за час шлюбу на підставі договору дарування або в порядку спадкування;
- майно, набуто за час шлюбу за кошти, які належали їй чи йому особисто;
- житло, набуто за час шлюбу внаслідок його приватизації;
- земельна ділянка, набута за час шлюбу внаслідок приватизації;
- речі індивідуального користування, в тому числі коштовності, навіть тоді, коли вони були придбані за рахунок спільних коштів подружжя;
- премії, нагороди, які вона, він одержала за особисті заслуги (суд може визнати за другим з подружжя право на частку цієї премії, нагороди, якщо буде встановлено, що він своїми діями сприяв її одержанню);
- кошти, одержані як відшкодування за втрату (пошкодження) речі, яка їй, йому належала та відшкодування завданої моральної шкоди;

- страхові суми за обов'язковим чи добровільним особистим страхуванням, якщо страхові внески сплачувалися за рахунок коштів, які були особистою приватною власністю кожного з подружжя;
- майно, набуте за час їхнього окремого проживання у зв'язку з фактичним припиненням шлюбних відносин (за рішенням суду);
- якщо у придбання майна вкладені крім спільних коштів і кошти, які належали одному з подружжя, то частка у цьому майні, відповідно до розміру внеску, є його особистою приватною власністю;
- якщо річ, що належить одному з подружжя, плодоносить, дає приплід або дохід (дивіденди), він є власником цих плодів, приплоду або доходу (дивідендів).

Як провести розділ майна добровільно?

Дружина і чоловік мають право розділити майно за взаємною згодою, уклавши договір про поділ майна або договір про виділ майна зі складу майна подружжя. Договір про поділ чи виділ нерухомого майна підлягає обов'язковому нотаріальному посвідченню.

Який порядок поділу майна через суд?

Неподільні речі присуджуються одному з подружжя, якщо інше не визначено домовленістю між ними.

Речі для професійних занять присуджуються тому з подружжя, хто використовував їх у своїй професійній діяльності. Вартість цих речей враховується при присудженні іншого майна другому з подружжя.

Присудження одному з подружжя грошової компенсації замість його частки у праві спільної сумісної власності на майно, зокрема, на житловий будинок, квартиру, земельну ділянку, допускається лише за його згодою та попереднього внесення другим із подружжя відповідної грошової суми на депозитний рахунок суду.

У разі, коли жоден із подружжя не вчинив таких дій, а неподільні речі не можуть бути реально поділені між ними, суд визнає ідеальні частки подружжя в цьому майні без його реального поділу і залишає майно у їх спільній частковій власності.

За рішенням суду частка майна дружини, чоловіка може бути збільшена, якщо з нею/ним проживають діти, а також непрацездатні повнолітні син, дочка, за умови, що розмір аліментів, які вони одержують, недостатній для забезпечення їхнього фізичного, духовного розвитку та лікування.

До якого суду звертатися і скільки це коштує?

Справи щодо поділу спільного майна подружжя розглядаються місцевими загальними судами в порядку позовного провадження за місцем розташування майна або його основної частини (якщо це стосується нерухомого майна) або за зареєстрованим у встановленому законом порядку місцем проживання або перебування відповідача (якщо стосується поділу рухомого майна).

Слід відзначити, що до вимог про поділ майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя, позовна давність не застосовується за умови, якщо шлюб між ними не розірвано.

До вимоги про поділ майна, заявленої після розірвання шлюбу, застосовується позовна давність у 3 роки, яка обчислюється від дня, коли один зі співвласників дізнався або міг дізнатися про порушення свого права власності.

При поданні позову сплачується судовий збір, який визначається виходячи із вартості майна, яке підлягає поділу – 1% вартості. Однак судовий збір не може бути менше 0,4 розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб та більшим за 5 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

При визначенні ставок судового збору застосовується розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановлений на 01 січня календарного року, в якому відповідна заява або скарга подається до суду. Розмір вказаного прожиткового мінімуму на 01 січня 2018 року становить 1762 гривні.

Чи є якісь особливі випадки?

Під час поділу майна важливу роль відіграє багато різних нюансів, які індивідуальні для кожного окремо взятого подружжя. Це можуть бути і питання поділу боргових зобов'язань, і питання поділу майна між подружжям у випадках, коли один із них (або обидва) є фізичними особами – підприємцями, або ж серед майна є недобудоване майно.

Аби більш детально розглянути ситуацію кожної окремої людини, раджу звернутися до одного з наших центрів або бюро безоплатної правової допомоги. Наші юристи та адвокати допоможуть вирішити Ваші проблеми. Дізнатись, де працює найближча точка юридичної допомоги можна на сайті Мін'юсту або за телефоном гарячої лінії 0(800) 213-103.
